

Komunální rekreaci se označuje systém organizace a řízení aktivit na podporu rekreace v daném regionu. Snahou veřejné správy je zajišťovat tento systém tak, aby umožňoval optimální rekreaci.

Slůvko komunita bývá zužováno jen na lidi stojících na okraji společnosti. Když pomíneme tyto extrémní případy, můžeme si pod komunitou představit pomyslnou hranici mezi námi (členy komunity) a těmi ostatními. Komunita je tedy definována společnou lokalitou (teritoriem), společnými zájmy členů a společnými podmínkami, či problémem. Komunitou mohou být např. obyvatelé jednoho domu, ulice, čtvrti, nebo celého města. Tvoříme-li komunitu proti „moci“, musíme si uvědomit, kam až naše komunita sahá.

Aktivity managementu municipality by měly odpovídat potřebám a přáním občanů a měly by mít jediný společný cíl, kterým je zlepšit kvalitu života v regionu. Z pohledu komunální rekreace je pak cílem vytvoření podmínek pro soustavné a dlouhodobé formování zdravého a pozitivně orientovaného životního stylu různých věkových a sociálních skupin populace v daném regionu. Společenské problémy na straně jedné a potenciál rekreace pro jejich prevenci nebo řešení, obvykle vedou orgány samosprávy k potřebě vytvořit koncepci a systém komunální rekreace.

Obvyklými faktory, které souvisejí s potřebou podporovat rekreaci v daném regionu, jsou zejména:

- Volný čas jako důležitý aspekt v životním stylu člověka současnosti, ale zejména nedaleké budoucnosti.
- Růst počtu nezaměstnaných a vzrůstající potřeba řešit tento problém systémově řešeným programem. Tj. smysluplná koncepce služeb ve volném čase a nárůst nových pracovních příležitostí ve službách (synergické propojení na cestovní ruch).
- Obrana a prevence proti složitostem moderního světa, které vedou k růstu kriminálního jednání, kdy se členové společnosti stávají objektem, ale i subjektem tohoto jednání. Ohroženou skupinou jsou zejména mladiství.

- Využití tělocvičné aktivity jako prevence v oblasti péče o individuální zdraví každého člověka. Potřeba plnění záměrů státní politiky v těchto oblastech.
- Rozvíjení lidské kvality každého občana prostřednictvím obsahu pozitivně orientovaných volnočasových aktivit.
- Umožnění dobrovolné, aktivní účasti široké veřejnosti na řešení volnočasové problematiky a z toho plynoucí rozvoj demokratického chápání společnosti.
- Vytvoření funkčního systému řízení volnočasových aktivit na základě osy stát – region – obec. Viz závazné vládní materiály pro tuto oblast.
- Potřeba sjednotit podmínky našeho státu s podmínkami a požadavky Evropské unie v oblastech dané problematiky.

Konkrétní strukturu komunální rekreace ovlivňují faktory ekonomické a jiné. Podle této klasifikace lze sledovat typické systémy realizace komunální rekreace. S tím souvisejí charakteristické prvky komunální rekreace:

- faktory ekonomické - komunální rekreace probíhá na spontánní úrovni (ekonomicky zaostalé země) nebo se objevuje v bloku odvětví rozvoje člověka (rozvojové stádium), je využívána jako prvek sociálního smíru (industriální stádium), stává se především životním stylem (postindustriální stádium)
- faktory mimoekonomické - historické (vznik státu, historie vývoje), geopolitické (umístění země, přírodní podmínky, sousedící země), kulturně náboženské (ochota náboženství k sociální podpoře), politické (manipulace lidí, pluralita polit. seskupení, levice, pravice), životní způsob (v moderní společnosti je úroveň komunální rekreace dána stylem občanů).

projekt „Rekreologie v praxi“, reg.č. CZ.1.07/3.2.08/01.0042

Veřejná správa a komunální rekreace

Péče o občany ve všech sférách jejich života je na úrovni obcí nezastupitelná. Z tohoto důvodu je nutné znát názory a postoje kompetentních pracovníků na úrovni obcí. Stejně důležitá je rychlost přenosu informací a komunikace.

Úkolem institucí, které se uspokojováním potřeb jednotlivce ve volném čase zabývají, je poskytnout služby takového charakteru a na takové úrovni, která by byla přijatelná pro všechny věkové a sociální skupiny obyvatel obce.

Aby tato podmínka mohla být splněna, je nutné vytvořit v rámci kompetencí obcí fungující systém, který by tuto podmínku zabezpečoval. Za nutné považujeme zdůraznit, že jedině obecní úřady a následně úřady s regionální působností mají možnost rychle a přímo reagovat na potřeby a podněty občanů (Regionální rozvojová strategie EU, 1998).

Obecní (regionální) instituce by měly vytvářet most mezi kulturními aktivitami lidí a kulturní politikou státu. Je však nezbytně nutné zvýšit konkrétní politickou, ale především občanskou a nadstranickou angažovanost a zodpovědnost příslušných činitelů k řešení této problematiky.

Konkrétní politika státu zaměřená na rozvoj regionů a jednotlivých obcí by měla mobilizovat cílové skupiny populace (sociální, věkové) k aktivitě a to na základě jejich práv, ale zejména možností prostorových, materiálních, obsahových a personálních.

Z uvedeného vyplývá, že stát je nezastupitelný v oblasti vytvoření legislativních, systémových a rozpočtových podmínek pro komunální rekreaci, její organizaci a řízení na všech úrovních státní správy (Usnesení vlády ČR č.17, leden 2000).

Cíle a úkoly komunální rekreace

Mezi základní úkoly komunální rekreace patří vytváření podmínek pro organizaci a řízení koncepce komunální rekreace na úrovni obce a její nutná provázanost a spolupráce mezi jednotlivými odděleními správy a samosprávy.

Ideálním cílem komunální rekreace je vytváření podmínek pro soustavné a dlouhodobé formování zdravého a pozitivně orientovaného životního stylu různých věkových a sociálních skupin populace. Dílčím cílem je zajistit systém služeb ve volném čase, který by měl oslovit, zaujmout a přivést i ty skupiny populace, které neprojevíly zájem nebo patří zejména do problémových skupin.

Ke konkrétním cílům komunální rekreace patří naplňovat potřeby občanů, kteří v daném místě žijí. I když všechny možnosti není možné zrealizovat, měla by se hledat alespoň jejich alternativa. Tuto problematiku by měla municipalita řešit ve spolupráci s odborníky na zdravý životní styl, s podnikatelskými sektory, neziskovými organizacemi, občany, krajem a dalšími institucemi, které by se mohly podílet na zlepšení životního prostředí obyvatel města nebo obce.

Z cílů vyplývají úkoly komunální rekreace. Zásadním úkolem je pozitivně ovlivňovat prostředí, ve kterém všichni žijeme. To výrazně ovlivňuje kvalitu života. Dalším úkolem je rozvoj a údržba infrastruktury, občanské vybavenosti a také nabídky pro trávení volného času. Struktura musí odpovídat věku, zájmům a možnostem občanů.

Cílovou skupinou komunální rekreace jsou všichni rezidenti v daném regionu. V případě nutnosti stanovení priorit, by se největší pozornost měla zaměřit zejména na:

- děti a mládež do 24 let
- mladé rodiny s dětmi
- seniory

Rekreace ve městě

Z pohledu rekreace je specifikem města potřeba udržení rovnováhy mezi moderním rozvojem a zachováním historického dědictví, integrovat nové bez zničení starého a podporovat princip udržitelného rozvoje. Dalším specifikem je vytváření městských komunit. Jejich členové žijí společně tím způsobem, že sdílejí nejen ten nebo onen dílčí zájem, nýbrž všechny základní podmínky společného života. Znakem takové městské komunity je, že v jejím rámci mohou být uspokojovány základní lidské potřeby a aktivity.

Města se v otázkách rekreace vždy musejí potýkat s procesy urbanizace, industrializace a demografické revoluce, s vědeckotechnickým rozvojem a ekonomickou úrovní státu či oblasti. Městské populace rostou mnohem rychleji než celkový počet obyvatel na světě. Např. v roce 1975 žilo v městských oblastech 39 procent světové populace a odhady Organizace spojených národů předpokládají, že toto číslo za padesát let, tedy v roce 2025, dosáhne 63 procent.

Evropská deklarace urbanistických práv uvádí, že uplatnění práv občana má být založeno na soliaritě a odpovědném občanství a na základě tohoto přístupu mají občané evropských měst následující práva na:

- Zdraví – právo na životní prostředí a zařízení, které podporují fyzické a psychické zdraví člověka.
- Sport a volný čas – právo na přístup všech osob bez ohledu na věk, schopnosti nebo příjem k široké škále sportovních zařízení a zařízení pro volný čas. (Pozn.: Sport je zde chápán v souladu s názorem EU jako souborný název pro všechny aktivity tělocvičného charakteru.)
- Kultura – právo na přístup a účast v široké řadě tvůrčích aktivit a podniků.
- Spoluúčast – v pluralistických demokratických strukturách a na řízení měst charakterizovaná spoluprací mezi všemi nejrůznějšími partnery, principem subsidiarity, informováním a ochranou před nadměrnou regulací.
- Osobnostní rozvoj – právo na urbanistické podmínky, které napomáhají dosažení osobního bohatství a zajištění individuálního společenského, kulturního, morálního a duchovního rozvoje.

- Finanční mechanismy a struktury – umožňující místním spráвам nalézt finanční zdroje nezbytné pro uplatnění práv definovaných v Deklaraci.

Pro účely územního plánování je třeba posoudit dílčí plošné nároky na funkční plochy rekreace a sportu s ohledem na urbanisticko-architektonický charakter jednotlivých lokalit. To je hlavní důvod, proč by měli zpracovatelé územně plánovacích podkladů, odborníci, architekti a urbanisté orientující se i v oboru sportovní problematiky, spolupracovat nejen se zpracovateli územních plánů i po dokončení územně plánovacích podkladů, ale i s odborníky příslušných druhů tělocvičných aktivit.

Rekreace na venkově

V místě bydliště by měla být nabídka pro každého obyvatele, od dětí po seniory. Hlavně pro děti a dospívající má přítomnost různých oddílů nebo zájmových kroužků velký význam. Ne každý rodič má totiž možnost vozit několikrát týdně své děti do většího města za zájmovými aktivitami. Pokud děti nevědí, čím se ve svém volném čase zabavit, tráví pak většinou čas doma u televize nebo u počítače. U dospívajících zase nastává riziko, že začnou třeba jen z nudy kouřit, nebo brát drogy. V místě našeho bydliště by tedy určitě neměly chybět kvalitní, čistá a bezpečná dětská hřiště, sportovní oddíly, zájmové kroužky nebo kulturní a společenské akce. Také okolní příroda ovlivňuje pohybovou aktivitu obyvatel. Přítomnost lesa, parku, rybníku nebo cyklostezky nám přímo nabízí aktivní a

zdravé trávení volného času. Všechny tyto složky zvyšují atraktivitu města, ve kterém žijeme.

V současné době zaujímá cestovní ruch velmi významné místo v ekonomikách většiny vyspělých zemí. Pro Jižní čechy je jednou z důležitých součástí cestovního ruchu i venkovský cestovní ruch, jehož formy nabývají v poslední době na významu a jsou podporovány světovou organizací cestovního ruchu UNWTO, tak i národními organizacemi cestovního ruchu. Podíl venkovského cestovního ruchu zaujímá 10 – 20 % veškerých turistických aktivit. V současné době roste zájem o venkovskou turistiku, kam lidé „utíkají“ před stresem dnešního světa a vyhledávají spíše klidné prostředí a možnosti výletů do přírody s prohlídkami historických památek.

Z hlediska komunální politiky ochází k prolínání zájmů vytváření pracovních příležitostí pro rezidenty, formou podpory cestovního ruchu. A současně podpory vytváření prostředí pro atraktivní místo pro život občanů. Nejnákladnější a proto nejdiskutovanější otázkou je tvorba sportovně-rekreační infrastruktury.

Komunální analýzy

Členové veřejné správy jsou nuceni hospodařit s limitovanými zdroji. Proto vždy stojí před volbou, které investice podpoří. Silným nástrojem pro rozhodování jsou komunální analýzy. To platí i pro tvorbu argumentů pro investici do rekreační infrastruktury. Základním úkolem turistické infrastruktury je utváření věcných předpokladů na zabezpečení účasti obyvatelstva na cestovním ruchu, na zabezpečení tvorby a realizace služeb. Ubytovací a stravovací zařízení tvoří podstatnou část této infrastruktury (materiálně-technické základny) zabezpečující realizaci cestovního ruchu. Jejich rozsah i úroveň limitují jak využití přírodních podmínek pro cestovní ruch, tak kulturně-historických či jiných atraktivit konkrétních turistických středisek (destinací). Kapacita těchto zařízení vytváří možnosti pro koncentraci cestovního ruchu a tedy i jeho faktické rozmístění.